

พุทธวิธีส่งเสริมจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นใน
จังหวัดระยอง

BUDDHIST METHODS FOR PROMOTING LOCAL POLITICIANS' POLITICAL
ETHICS IN RAYONG PROVINCE

พระมหาปณวัศ ปุณฺณโชตโก (บุญโชติหิรัญ)^{1*}, วชิรินทร์ ชาญศิลป์¹, อภิญญา ฉัตรช่อฟ้า¹

Phramaha Panawhazz Puaññachotako (Boonchotehirun)^{1*},

Vacharin Chansilp¹, Apinya Chatchofa¹

*Corresponding Author E-mail: phramhapnwaspuyychotko@gmail.com

Received June 15, 2026; Revised July 15, 2026; Accepted July 24, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาจริยธรรมทางการเมือง 2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อส่งเสริมจริยธรรมทางการเมือง และ 3. นำเสนอพุทธวิธีส่งเสริมจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดระยอง ดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลกับประชาชนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.986 โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน และการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 18 รูปหรือคน ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีโครงสร้าง วิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา และการสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน 10 รูปหรือคน

ผลการวิจัยพบว่า 1. จริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดระยอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.50$) ท่ามกลางความท้าทายจากอิทธิพลผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ระบบอุปถัมภ์ และการแข่งขันทางการเมืองที่ส่งผลต่อความซื่อสัตย์ การกล้าตัดสินใจ และการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อจริยธรรมทางการเมืองประกอบด้วยสองปัจจัยหลักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 คือ สถาบันกล่อมเกลางานการเมือง ร่วมทำนายนผลได้ร้อยละ 23.1 โดยส่งผลในด้านสถาบันการศึกษาและด้านกลุ่มทางสังคม และหลักฆราวาสธรรม 4 ร่วมทำนายนผลได้ร้อยละ 10.2 โดยมีด้านสัจจะ ความซื่อสัตย์ เป็นตัวแปร

¹ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹ Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

หลัก และ 3. แนวทางการส่งเสริมจริยธรรมทางการเมืองตามหลักฆราวาสธรรม 4 ประกอบด้วย
สัจจะ มุ่งเน้นความซื่อสัตย์จริงใจ การรักษาคำพูด และรับผิดชอบต่อคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้กับ
ประชาชน ทมะ ส่งเสริมความหนักแน่นในการควบคุมตนเองและการตัดสินใจบนพื้นฐานของ
เหตุผลมากกว่าผลประโยชน์ ขันติ พัฒนาความอดทน ควบคุมอารมณ์ และพร้อมรับฟังความ
คิดเห็นหรือคำวิพากษ์วิจารณ์ที่หลากหลายอย่างมีสติ และจาคะ เน้นการมีจิตสาธารณะ เสียสละ
เวลาและร่างกาย มุ่งแก้ไข้ปัญหาเพื่อประโยชน์สุขของชุมชนเป็นสำคัญ

คำสำคัญ: พุทธวิธี; จริยธรรมทางการเมือง; นักการเมืองท้องถิ่น

Abstract

Objectives of this research were: 1) Study political ethics, 2) Examine factors affecting the promotion of political ethics, and 3) Propose a Buddhist method to promote the political ethics of local politicians in Rayong Province. A mixed-methods research design was employed. For the quantitative research, data were gathered from a sample of 400 citizens using a questionnaire with an overall reliability coefficient of 0.986. The quantitative data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and stepwise multiple regression analysis. For the qualitative research, data were collected through structured in-depth interviews with 18 key informants and analyzed using descriptive content analysis, alongside a focus group discussion with 10 participants.

Findings were as follows: 1. The political ethics of local politicians in Rayong Province was overall at a moderate level ($\bar{X}$ = 3.50), amidst challenges from economic interest influences, patron-client systems, and political competition affecting honesty, courageous decision-making, and public interest consideration. 2. Factors affecting political ethics consisted of two main components with statistical significance at the 0.01 level: political socialization institutions, which could jointly predict political ethics at 23.1%, contributing in the aspects of educational institutions and social groups; and the four virtues for laypeople (Gharavasa-dhamma 4), which could jointly predict political ethics at 10.2%, with Sacca (truthfulness) as the main variable.

3. Guidelines for promoting political ethics based on the four virtues for laypeople comprised: Sacca, focusing on honesty, sincerity, keeping promises, and taking responsibility for pledges given to the public; Thama, promoting firmness in self-control and decision-making based on reasons rather than benefits; Khanti, developing patience, emotional control, and readiness to mindfully listen to diverse opinions or public criticism; and Caga, emphasizing public consciousness, sacrifice of time and physical effort, and aiming to resolve problems primarily for the well-being of the community.

Keywords: Buddhist Methods; Political Ethics; Local Politicians

บทนำ

ภายใต้บริบทของกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้มีการวางรากฐานและกำหนดโครงสร้างกลไกในการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันไว้อย่างเข้มงวดในหลายระดับ นับตั้งแต่กระบวนการกลั่นกรองบุคคลเพื่อเข้าสู่อำนาจทางการเมือง ไปจนถึงกระบวนการตรวจสอบและการลงโทษอย่างเด็ดขาดเมื่อบุคคลเหล่านั้นเข้าดำรงตำแหน่งเป็นที่เรียบร้อยแล้ว โดยกฎหมายตราไว้ให้ระบบการตรวจสอบและการลงโทษดังกล่าวตกเป็นอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ และองค์กรอิสระเป็นหลัก ซึ่งหนึ่งในเครื่องมือเชิงโครงสร้างที่สำคัญ และถูกนำมาใช้เป็นเกณฑ์จำแนกพฤติกรรม คือ มาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อบังคับใช้กับบุคลากรในภาครัฐทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบความถูกต้องและดีงาม (อาณัติ มานพ, 2566)

แม้จะมีกลไกทางกฎหมายกำหนดไว้อย่างเป็นลายลักษณ์อักษร แต่ในความเป็นจริงประเทศไทยยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรในการสร้างระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ และมีเสถียรภาพ เนื่องจากยังคงเผชิญกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในระบบการบริหารราชการแผ่นดินอย่างกว้างขวาง โดยพบว่านักการเมือง และข้าราชการจำนวนมากไม่ยอมยั้งนียมการใช้อำนาจตามอำเภอใจ และพึ่งพาระบบอุปถัมภ์มากกว่าการยึดมั่นในตัวบทกฎหมาย ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้นอกจากจะทำให้ระบบการเมืองขาดความชอบธรรมแล้วยังส่งผลให้ระบบราชการขาดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน วิฤติทางการเมืองและความแตกแยกในสังคมไทยในช่วงเวลาที่ผ่านมาได้สะท้อนให้เห็นปัญหาอันเกิดจากการใช้อำนาจอย่างไม่ชอบธรรม การทุจริตในวงราชการ การลิดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชน

ตลอดจนการขาดจิตสำนึกด้านจริยธรรม และความรับผิดชอบต่อประชาชนของผู้บริหารประเทศ ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ (พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545, 2545)

นอกจากนี้ ข้อจำกัดที่สำคัญในทางปฏิบัติคือ รัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังคงขาดแคลนกลไกเชิงประจักษ์ที่เอื้อต่อการบังคับใช้ประมวลจริยธรรมให้เกิดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างแท้จริง ซึ่งความหละหลวมดังกล่าวส่งผลให้บทบัญญัติในประมวลจริยธรรมที่ตราไว้กลายเป็นเพียงหลักการที่ไร้สภาพบังคับ และไม่สามารถขัดเกลาพฤติกรรมของบุคคลให้อยู่ในทำนองคลองธรรมได้ตามเป้าหมาย จากประเด็นปัญหาขั้นต้น ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบูรณาการพุทธจริยธรรมทางการเมืองเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนานักการเมืองท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ทั้งนี้เพื่อบ่มบ่มให้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้าไปทำหน้าที่เป็นรากฐานที่สำคัญในการหล่อหลอม และพัฒนาจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองระดับท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ และเป็นไปตามระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข (พงษ์เมธิ ไชยศรีหา, 2561)

ดังนั้น เพื่อเป็นการปิดช่องว่างทางกฎหมายและสร้างสภาวะแวดล้อมทางการเมืองที่ดี ผู้วิจัยจึงได้ตัดสินใจดำเนินงานวิจัยในประเด็นเรื่อง พุทธวิธีส่งเสริมจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดระยอง โดยมุ่งหวังให้ผลการศึกษานี้เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดขึ้นในจิตใจของผู้นำท้องถิ่น ตลอดจนขับเคลื่อนกระบวนการร่วมมือกันแก้ไขปัญหาการขาดคุณธรรม จริยธรรม และความไร้ระเบียบวินัยที่สะสมมาเป็นเวลานานในสังคมไทย ซึ่งการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผ่านพุทธวิธีจะช่วยเอื้อต่อการสร้างกลไกการตรวจสอบ ควบคุม และลงโทษที่สมบูรณ์ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายรัฐธรรมนูญ และการบริหารราชการแผ่นดินสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดระยอง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดระยอง

3. เพื่อนำเสนอพุทธวิธีส่งเสริมจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดระยอง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mix Method Research) ได้แก่ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากรได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป ในจังหวัดระยอง ที่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมดจำนวน 394,423 คน (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2569)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ตามสูตรของ Yamane (1973) ที่ค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้กำหนดเลือกแบบเจาะจง ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการที่เกี่ยวข้องหรือมีประสบการณ์โดยตรงเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด 18 รูปหรือคน ประกอบด้วย 1. นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 3 รูปหรือคน 2. ผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 5 คน 3. นักการเมืองท้องถิ่น จำนวน 5 คน และ 4. นักปกครองท้องถิ่น จำนวน 5 คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จำนวน 10 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย

3.2 การวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม สอบถามเกี่ยวกับ 1. จริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดระยอง 2. การกล่อมเกลາทางการเมือง และ 3. หลักฆราวาสธรรม 4 ในด้านต่าง ๆ และในแต่ละข้อเป็นชนิดมาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert type) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ (Likert, 1967)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ และบันทึกข้อมูลด้วยเครื่องบันทึกเสียง ก่อนสรุปผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4.2 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยลงพื้นที่แจกและเก็บแบบสอบถามจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งในทั้ง 3 อำเภอ ได้แก่ 1. อำเภอเมือง 2. อำเภอบ้านฉาง และ 3. อำเภอวังจันทร์

จนครบตามจำนวนที่กำหนด ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ ก่อนนำไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ข้อมูล เชื่อมโยงให้มีความสอดคล้องตามกรอบแนวคิด ทฤษฎีหรือตอบปัญหาของการวิจัยให้เหมาะสม พร้อมทั้งนำเสนอแนะข้อมูลเป็นองค์ความรู้ ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

5.2 การวิจัยเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปของจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดระยอง พบผลการศึกษาดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดระยอง โดยภาพรวม

จริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดระยอง	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านยึดมั่นในสถาบันหลักอันได้แก่ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	3.73	0.92	มาก
2. ด้านซื่อสัตย์สุจริตและมีจิตสำนึกที่ดีต่อหน้าที่	3.47	1.02	ปานกลาง
3. ด้านกล้าตัดสินใจทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม	3.33	1.01	ปานกลาง
4. ด้านคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว	3.53	1.09	มาก
5. ด้านมีจิตสาธารณะมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน	3.32	0.69	ปานกลาง
6. ด้านปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรม	3.65	0.73	มาก
7. ด้านดำรงตนและรักษาภาพลักษณ์	3.47	0.81	ปานกลาง
โดยภาพรวม	3.50	0.57	ปานกลาง

ตารางที่ 1 พบว่า จริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดระยอง โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่าดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ดังนี้ ด้านยึดมั่นในสถาบันหลักอันได้แก่ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ด้านปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรม ด้านคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน ดังนี้ ด้านดำรงตนและรักษาภาพลักษณ์ ด้านซื่อสัตย์สุจริตและมีจิตสำนึกที่ดีต่อ

หน้าที่ ด้านกล้าตัดสินใจทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม และด้านมีจิตสาธารณะมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดระยอง
สมมติฐานที่ 1 การกล่อมเกลາทางการเมือง ประกอบด้วย 1. ด้านครอบครัว
2. ด้านกลุ่มเพื่อน 3. ด้านสถานศึกษา และ 4. ด้านกลุ่มทางสังคม อย่างน้อย 1 ด้าน ส่งผล
ต่อจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดระยอง

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression) สำหรับการทดสอบสมมติฐานที่ 1

ปัจจัยการสื่อสาร	β	Std.Error	Beta	t	sig
ค่าคงที่ (Constant)	1.724	.239		7.223**	.000
ด้านสถาบันการศึกษา (X13)	.278	.054	.336	5.198**	.000
ด้านกลุ่มทางสังคม (X14)	.109	.046	.155	2.383*	.018

Multiple R=0.488; R² =0.239; Adj.R² =0.231; Std. Error=.499; F=107.332; Sig=.001 **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า การกล่อมเกลາทางการเมือง ที่ส่งผลต่อการส่งเสริมจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดระยอง ได้ร้อยละ 23.1 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสถาบันการศึกษา สามารถทำนายการส่งเสริมจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดระยอง ได้ร้อยละ 33.6 และด้านกลุ่มทางสังคม สามารถทำนายการส่งเสริมจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดระยอง ได้ร้อยละ 15.5 ตามลำดับ

สมมติฐานที่ 2 หลักฆราวาสธรรม 4 ประกอบด้วย 1. สัจจะ ความซื่อสัตย์จริงใจ
2. ทมะ ความหนักแน่น 3. ขันติ ความอดทน และ 4. จาคะ ความเสียสละ อย่างน้อย 1 ด้าน ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดระยอง

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression) สำหรับการทดสอบสมมติฐานที่ 2

หลักสัปปุริสธรรม	B	S.E.	β	t	sig
ค่าคงที่ (Constant)	2.500	.195		12.826**	.000
สัจจะ ความซื่อสัตย์ (X21)	.230	.037	.297	6.142**	.000

Multiple R=0.851; R² =0.725; Adj.R² =0.722; Std. Error=.389; F=115.046; Sig=.001

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่า หลักฆราวาสธรรม ๔ สามารถร่วมกันทำนายนการส่งเสริมจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดระยอง ได้ร้อยละ 10.2 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สัจจะ ความซื่อสัตย์ ส่งผลต่อการส่งเสริมจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดระยอง ได้ร้อยละ 29.7

3. พุทธวิธีส่งเสริมจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดระยอง สามารถสรุปแนวทางการประยุกต์ใช้หลักฆราวาสธรรม 4 ได้ดังนี้ ประการแรก ด้านสัจจะ ความซื่อสัตย์จริงใจ มุ่งเน้นการรักษาคำพูด ความรับผิดชอบ และการสร้างจิตสำนึกส่วนบุคคลควบคู่กับการตรวจสอบจากประชาชนเพื่อสร้างความไว้วางใจที่ยั่งยืน ประการที่สอง ด้านทมะ ความหนักแน่น เป็นการฝึกตนให้ยืนหยัดในหลักการ ยึดมั่นในความถูกต้อง และตัดสินใจเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวมท่ามกลางแรงกดดันจากรอบด้าน ประการที่สาม ด้านขันติ ความอดทน เน้นการควบคุมอารมณ์ การอดกลั้นต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ และการเปิดใจรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างจากประชาชนและสื่อมวลชนอย่างมีสติ และประการสุดท้าย ด้านจาคะ ความเสียสละ เป็นการปลูกฝังจิตสาธารณะให้อุทิศตน เสียสละเวลา แรงกาย และความสะดวกสบายส่วนตน ตลอดจนปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสเพื่อแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

อภิปรายผลการวิจัย

1. จริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดระยองโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สามารถอภิปรายผลได้ว่า การเมืองท้องถิ่นในปัจจุบันยังคงมีทั้งจุดแข็งและข้อจำกัดในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ของประชาชน โดยในภาพรวมผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังคงให้ความสำคัญต่อค่านิยมหลักของสังคมไทย และใช้สถาบันหลักเป็นศูนย์กลางในการสร้างความชอบธรรมทางการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับบริบทของสังคมท้องถิ่นที่ยังคงผูกพันกับวัฒนธรรม ประเพณี และศาสนาอย่างใกล้ชิด ตลอดจนมีความพยายามในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรม และคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว ทั้งในมิติการพัฒนาชุมชน การช่วยเหลือประชาชน และการจัดบริการสาธารณะ แม้ว่าจะระดับคะแนนภาพรวมจะแตกต่างกับงานวิจัยของพระมหานรินทร์ สุรพลโย (เอมพันธ์) (2564) ได้ศึกษาเรื่องการประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมทางการเมืองของผู้นำทางการเมืองในจังหวัดชัยภูมิ พบว่า มาตรฐานจริยธรรมทางการเมืองของผู้นำทางการเมืองในจังหวัดชัยภูมิโดยรวมอยู่ในระดับมาก

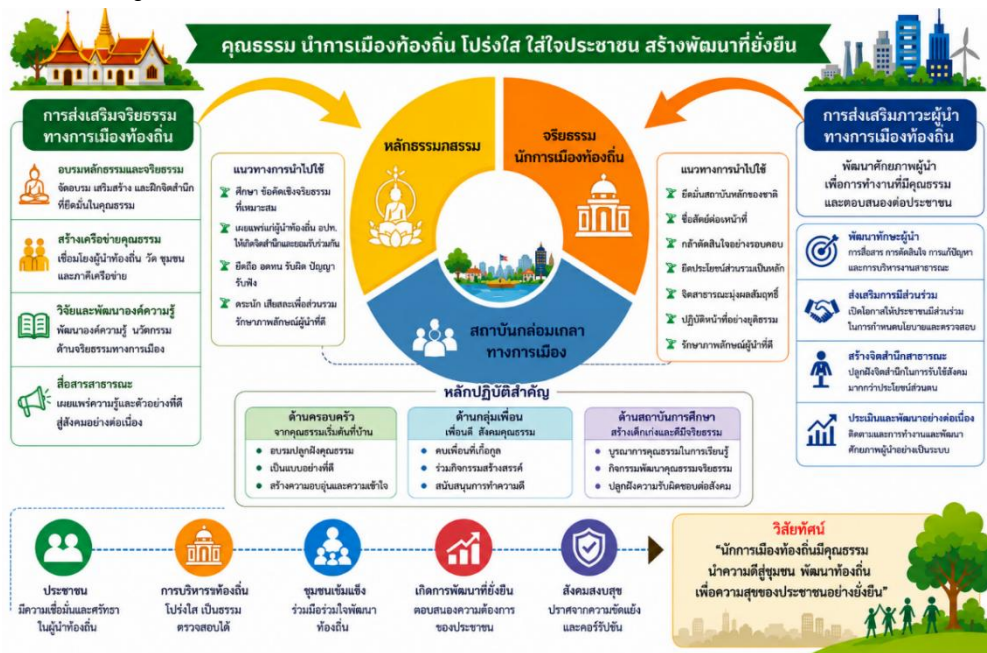
2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดระยอง สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ 1. สถาบันกล่อมเกลາทางการเมืองสามารถร่วมทำนายน จริยธรรมทางการเมืองฯ ได้ร้อยละ 23.1 โดยมีปัจจัยสนับสนุนเรียงลำดับตามน้ำหนักใน สมการ ได้แก่ ด้านสถาบันการศึกษา (ร้อยละ 33.6) และด้านกลุ่มทางสังคม (ร้อยละ 15.5) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสถาบันทางสังคม กลุ่มเครือข่าย และองค์กรชุมชน ล้วนเป็นกลไกและรากฐาน สำคัญในการปลูกฝังค่านิยม จิตสำนึกด้านคุณธรรม และความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของพระสิทธิรักษ์ จันทสโร (หมู่หวนา) (2568) ได้ศึกษาเรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารองค์การ บริหารส่วนตำบลในจังหวัดชัยภูมิ พบว่า การกล่อมเกลາทางการเมืองส่งผลต่อเสริมสร้าง ภาวะผู้นำทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 2. หลักฆราวาสธรรม 4 สามารถร่วมทำนายน จริยธรรมทางการเมืองฯ ได้ร้อยละ 10.2 โดยมีด้านสัจจะ (ความซื่อสัตย์) ส่งผลสูงสุดอย่างโดดเด่นถึงร้อยละ 29.7 สะท้อนให้เห็นว่าความซื่อสัตย์ จริงใจ การรักษาคำพูด และความตรงไปตรงมา เป็นคุณธรรมขั้นพื้นฐานที่ประชาชน คาดหวังจากนักการเมืองท้องถิ่นมากที่สุดเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและการยอมรับในพื้นที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของชุดิพนธ์ วงษ์อมรวิทย์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การเสริมสร้าง จริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า การ ประยุกต์ใช้หลักฆราวาสธรรม 4 โดยเฉพาะหลักสัจจะ จะช่วยส่งเสริมจริยธรรมทาง การเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นให้มีใจเป็นกลางในการบริหารงาน มีความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส จริงใจ และสามารถประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคมได้อย่างยั่งยืน

3. พุทธวิธีส่งเสริมจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดระยอง สามารถอภิปรายผลได้ว่า จริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นโดยภาพรวมที่อยู่ใน ระดับปานกลางนั้น สะท้อนให้เห็นถึงข้อกังวลของภาคประชาชนต่อประเด็นความ โปร่งใส ความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน และการตัดสินใจเชิงนโยบายที่อาจถูกแทรกแซง จากกลุ่มผลประโยชน์หรือเครือข่ายทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของจังหวัด ระยองที่เป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมสำคัญของประเทศ ซึ่งทำให้การเมือง ท้องถิ่นต้องเผชิญกับแรงกดดันและความซับซ้อนสูง การส่งเสริมจริยธรรมทางการเมืองใน พื้นที่นี้จึงควรมุ่งเน้นการสร้างระบบการตรวจสอบที่เปิดเผยจากภาคประชาชน ควบคู่ไปกับ การปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะตามหลักคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทองดี ปาโส และคณะ (2566) ได้ศึกษาเรื่อง พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมการบริหารงานที่ดีของบริษัท สัญชาติญี่ปุ่นในประเทศไทย พบว่า การบริหารจัดการตามวงจรคุณภาพ (PDCA) เป็น

ปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการส่งเสริมการบริหารงานที่ดี ซึ่งสามารถนำมาพุทธบูรณาการร่วมกับหลักทวารวาสธรรม 4 อันประกอบด้วย สัจจะ ทมะ ขันติ และจาคะ ได้อย่างลงตัว เพื่อขับเคลื่อนองค์กรให้เกิดความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และบรรลุผลสำเร็จร่วมกันอย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 พุทธวิธีส่งเสริมจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดระยอง จากภาพที่ สามารถอธิบายปฏิสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของพุทธวิธีส่งเสริมจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดระยอง ผ่านการบูรณาการหลักทวารวาสธรรม 4 (สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ) ร่วมกับกลไกทางสังคมได้ใน 3 มิติหลัก คือ 1. ด้านคุณลักษณะเชิงพฤติกรรม 7 ประการ ประกอบด้วย 1. ด้านการยึดมั่นในสถาบันหลัก โดยใช้หลักสัจจะและทมะสร้างความหนักแน่นและถูกต้องในการส่งเสริมความสามัคคีและเคารพกฎหมาย 2. ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ที่ใช้หลักสัจจะเน้นการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความจริงใจ โปร่งใส ไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน 3. ด้านการกล้าตัดสินใจในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม โดยใช้หลักทมะและสัจจะสร้างความยืนหยัดมั่นคงท่ามกลางแรงกดดัน 4. ด้านการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเหนือกว่าส่วนตน ด้วยหลักจาคะในการขับเคลื่อนนโยบายเพื่อ

คุณภาพชีวิตของประชาชน 5. ด้านการมีจิตสาธารณะมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน โดยอาศัยหลัก
ขันติและจาคะเพื่อสร้างความอดทนต่ออุปสรรคและอุทิสตนเพื่อชุมชน 6. ด้านการปฏิบัติ
หน้าที่อย่างเป็นธรรม ที่ใช้หลักสัจจะและทมะควบคุมความซื่อตรง ปฏิบัติต่อประชาชน
อย่างเท่าเทียมไม่เลือกปฏิบัติ และ 7. ด้านการดำรงตนและรักษาภาพลักษณ์ โดยใช้หลักท
มะและสัจจะกำกับความประพฤติให้สุภาพและรับผิดชอบต่อสังคม 2. ด้านกลไกการ
ปลูกฝังระดับฐานราก 3 สถาบัน ได้แก่ ครอบครัว ซึ่งทำหน้าที่เป็นรากฐานแรกในการหล่อ
หลอมนิสัยและคุณธรรม กลุ่มเพื่อน ที่ช่วยเสริมสร้างค่านิยมและการยอมรับพฤติกรรมทาง
สังคม และสถาบันการศึกษา ที่มีบทบาทพัฒนาองค์ความรู้ ความคิดเชิงวิพากษ์ ตลอดจน
ความรับผิดชอบต่อพลเมือง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ากระบวนการสร้างจริยธรรมทางการเมือง
ต้องเริ่มต้นจากฐานรากมิใช่การแก้ไขเมื่อเข้าสู่อำนาจแล้ว และ 3. ด้านผลลัพธ์ปลายทาง
ของการบูรณาการ ซึ่งปรากฏผลลัพธ์เชิงประจักษ์ในการสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาของ
ประชาชนต่อระบบการเมืองท้องถิ่น ส่งผลให้ระบบการบริหารงานมีความโปร่งใส สามารถ
ตรวจสอบได้ ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง และนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นอย่างมั่นคงและยั่งยืน
ในที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดระยองควรกำหนดนโยบาย
ส่งเสริมจริยธรรมทางการเมืองไว้ในหลักสูตรพัฒนานักการเมืองท้องถิ่นและผู้บริหาร
ท้องถิ่น

2. หน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดระยองควรกำหนด
มาตรการส่งเสริมความซื่อสัตย์สุจริตและจิตสำนึกต่อหน้าที่ เช่น การจัดหลักสูตรอบรมด้าน
คุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลสำหรับนักการเมืองท้องถิ่น

3. ภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดระยองควรกำหนดนโยบาย
คุ้มครองและสนับสนุนนักการเมืองท้องถิ่นที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความถูกต้องชอบธรรม

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดระยองควรจัดกิจกรรมความร่วมมือระหว่าง
วัด โรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานราชการ

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดระยองควรจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสำนึก
ด้านความซื่อสัตย์ เช่น การประกาศเจตนารมณ์ต่อต้านการทุจริต

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดระยองควรจัดเวทีอบรมและกิจกรรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงคุณธรรม บนพื้นฐานของความถูกต้อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนานักการเมืองท้องถิ่นให้เป็นแบบอย่างด้านความสามัคคีและความรับผิดชอบต่อสังคมในจังหวัดระยอง”

2. ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบต่อสังคมในการปฏิบัติหน้าที่ของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดระยอง”

3. ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความกล้าแสดงออกอย่างถูกต้องของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดระยอง”

เอกสารอ้างอิง

ชุตินันท์ วงษ์อมรวิทย์. (2563). *การเสริมสร้างจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา* (ดุชนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ทองดี ปาโส และคณะ. (2566). พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมการบริหารงานที่ดีของบริษัท สัณฐานติญี่ปุ่นในประเทศไทย. *วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมการบริหาร*, 6(6), 72–85.

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545. (2545, 1 ธันวาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 119 ตอนที่ 119 ก. หน้า 1-8.

พงษ์เมธี ไชยศรีหา. (2561). ความรู้ความเข้าใจในหลักการประชาธิปไตยและทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยในเขตเทศบาลเมืองชุมแพ จังหวัดขอนแก่น. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 8(3), 9–23.

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2569). *จำนวนหน่วยเลือกตั้ง และจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ทั้งประเทศในวันอาทิตย์ที่ 8 กุมภาพันธ์ 2569*. สืบค้น 9 มกราคม 2569, จาก <https://shorturl.asia/nGIFW>

พระสิทธิรักษ์ จนทสาโร (หมู่หัวนา). (2568). *การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดชัยภูมิ* (ดุชนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระมหานรินทร์ สุรปญโญ (เอมพันธ์). (2564). การประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมทางการเมืองของผู้นำทางการเมืองในจังหวัดชัยภูมิ. *วารสารพุทธมคัศ*, 6(2), 52–63.
- อาณัติ มานพ. (2566). การศึกษาเปรียบเทียบกลไกการตรวจสอบการละเมิดมาตรฐานทางจริยธรรม อย่างร้ายแรงของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ. *วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร*, 6(3), 206–218.
- Likert, R. (1932). The method of constructing an attitude scale. *Archives of Psychology*, 140, 44-53.
- Yamane, T. (1973). *Statistic: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.